

EESTI NOORUS

NOORSOO
KULTUURI
AJAKIRI

ILMUB
ÜKS KORD
KUUS

TELLIMIS-HIND:
1 aasta pääle Kr. 1.80
1/2 aasta pääle „ 1.—
1/4 aasta pääle „ 0.50

KUULUTUS-HINNAD:
1 lehekülge . . Kr. 30.—
1/2 lehekülge . . „ 15.—
1/4 lehekülge . . „ 7.50

TOIMETUS JA TALITUS TALLINNAS, LOSSI PLATS 4 TELEFON 429-77

Märts

Nr. 3 — 1931

III aastakäik

ÜENÜ Keskjuhatus 1930 a.

Istuvad: L. Tõnson, V. Rooberg — abiesimees, A. Meikop — esimees, H. Hasenbusch, Ed. Riisman, — abiesimees, H. Kukk — varahoidja. Seisavad: H. Uesson, R. Inlgand — pääsekreter, R. Saarman, L. Laarman — „E. N.“ toimetaja, G. Neudorf, K. Utuste, E. Martinson — laekur.

SISU: Keelenuendusele riiv ette? — O. Ibius. Vana-estlaste suurmonumendil. „Väliseestlane“. Enesekasvatuse õpiringidest. — J. Loring. Radio vabaharidus- ja noorsootöös. — J. Kaup. ÜENÜ elust. Noorsoo töomailt.

Keeleuendusele riiv ette?

O. Ibius*).

On vaibund mõni aasta tagasi veel nii hoogne keeleuendusliikumine. Suurearvuliste ja kaugeleulatuvu uuendustepanekute maksvuselepeäas ametlikuski keeles, alalhoidlikele „õigekeelsuse sõnaraamatu“ näol kätte ant tugev relv ning pyye pääseda sennisest keeleli-est anarkiast kindlakujulise, pysiva „normeerit“ kirjakeeleni on päämisi põhjusi selleks. Ei või aga jätta mainimata yhena põhjusena sedagi, et aastaid tagasi oli keeleuendus laiale massile moeasjaks. Ent teame juba moodide püsi-vust, eriti tänapäeva yhiskunnas!

Nyyd on lai ringkund, mass tydind keelelisist kysimusist, seda enam, et see oli ja on ala, mis nõuab veidi tähelepanu ja õppimistki palja põhimõttelise pooldamise kõrval. Nii on jäänd järele vaid liikumisele tõelikult lähedalseisjad pääliskaudsete moe-tyngrite rutates otsima „huvitavamaid“ alu.

See näiline keeleuendusliikumise vaibu-mine on loond soodsa pinna nendegi tegevusele, kes pooldavad keele fikseerimist sel kujul kui see esineb „Õigekeelsuse sõnaraamatus.“ Kool, ametiasutused ja aja-kirjandus on rakendund teotsema „yht-lase ja järjekindla“ kirjakeele maksmapa-nekuks ja keeleuenduse tõkestamiseks.

Ons keeleuendus täitnud oma yles-ande? Ons aeg kyps määramaks lõplikult kindlaks vorm, millesse valada keel ja koos kõik sisu, mis vääriline saada valat sesse vormi?

Ei. Praegu põhjendetakse paljude uuen-duste keeldu sellega, et need polevat tul-nud yldtarvitetavaiks, et neil olevat vaid iluline tähtsus (ja ilusa ja inetu yksteisest eraldamine on maitseasi, mille yle ei vaiel-da, — puhtsubjektiivse iseloomuga kysi-mus), uuendused polevat rahvalikke („tuleb kirjutada nii, nagu rahvas räägib“!), pida-vat olema kindel juhüis „õige“ ja „vale“ keelendi yksteisest lahutamiseks, keel ol-gu yhtlane ja järjekindel jne.

Väga kena? On väga raske teostada sellist sygavat uuendust kui keeleuendus kymne, kahekymne aastaga. See vajab inimea ja võib olla enamgi, sest keel oman-detakse suurel mõõdul just lapseas, kus

see omandetakse enam-vähem alateadli-kult. Täiskasvanuist, kelle keelelise vastu-võtlikkuse võime juba suuresti atrofeerund, võime loota selliselle uuendusele vaid yk-sikuid kaasatulijaid. Nad on seevõrra yk-jund vanade vormidega, et juba lihtsalt mugavustunne ei luba neil uute vormide omaksvõttu. Päälegi teame nyristuvat va-remas eas huvi kirjanduslike kysimuste vastu yldse, nagu tõestab seda ilukirjan-duse lugijate kohta koostet arvustik. See näitab, et vanem põlv ei ole oma enamu-ses yldse kuigi võimeline omaks võtma uuendusi. Kui nad aga seda ei ole, siis tä-hendaks kysimuse otsustamisel ainult nen-dega arvestamine yhekylgust. Nii peame pidama keeleliste vormide kindlaksmäära-mist praegu enneaegseks. See võiks ja peaks syndima alles selle inimpõlve poolt, kes kasvand keeleuendusliikumise päivil ja võind kaaluda uuendustepanekuid ju-ba varem kui jõudis nyrineda isiklik vastu-võtuvõime.

Niigi jääb alalhoidlikele hulk soodus-tusi. Õppeasutused (ka õpetajaid ettevalmis-tavais!) õpetab keelt leegion vanamõelseid, kes omandand oma keelelised teadmised tihti juba vene ajal. Nad ei tunne isegi keeleuendusi, kuis võivad nad neid õpe-tada või lubada nende tarvitamist?! On palju mugavam kõnelda kord omaksvõet vorme ja kui sellele lisaks juhtuvad ole-masolevadki teadmised oma aimest osutama kaunis kehvadeks, siis on ometi jumali-kult kindel seljatagune „O. S.“ näol. Sama lugu kui õpetajatega on muudegi juhti-vail kohal olijatega. Ja et nemad juba mõistavad ja tahavad oma käes olevat võimu kasutada neile ebamugavana tun-duva keeleuenduse allasurumiseks, selleks on meil enam kui kyll näiteid.

Suur trump arvatakse leitavat selleski, et keeleuendus taotleb yhena eesmärgina keele ilu. See on ju maitse asi — ja maitse yle ei vaielda. Nii. Oleksin nõus, kui mulle võidaks tõestada, et olen kuulnud vaid hallutsinatsioonid ikka ja ikka jälle kuul-des, et „temal on halb maitse“, „maitset tuleb kasvatada“, „see asi on maitserikas.“ Kui nii, siis ikka on mõõdupuu maitse ja

*) Autori nõudmisel ta kirjaviis muutmata.

ilugi hindamiseks ega olegi see vaid puht-subjektiveid nähteid!

Esirõõb veel neidki, kes kõnelevad keele rahvalikkusest ses mõttes, nagu võiks meil üldse kusagil olla selline murre, nagu kirjakeel. Neile jääb soovida, et nad hoiaksid lahti y! egi tunni rahvahulgas oma kõrvad kuulmaks kõnekeele ja kirjakeele erinevusi. Ja kui nad sellelt seisukohalt tahavad õigustada oma uuendustevastast meelsust, siis samalt seisukohalt annaksid tÕestada enamus uuenduslikke vormegi. Minu kodukyla rahvakeel õigustaks näiteks -nd lõpu -nud asemel ja mitte ainult vokaali vaid konsonandigi järel jne. jne.

Väga paljusid vaevab veel hirm mõtlemise eest. Nad tahaksid meeeldi loobuda võimalikult igast omapoolsest otsustamis- ja valimisvajadusest. Muidugi on neile ebamugav kui kirjutades-kõneldes peavad vaevama oma pääd õige ja sobiva vormi otsimisega. Miline õnn, kui on olemas autoriteet, kelle sabast kinni hoides pole tarvis omal meeldida, vaid teha vaid järele kõik tema poolt eestetu, eesõeldu! Ei usu, et võiks soovida seda ükski otsivahingeline noor.

Keele yhtlus ja järjekindluski oleks ysna meelitav, kui meil see kusagil tõelikult vaid esineks. Pole sellist keelt meil praegu veel „õigekeelsuse sõnaraamatus“ ega mujalgi. Keele praegusel kujul fikseerimine peaks leidma omale vastaseid just selliste keele yhtluse ja järjekindluse nõudjate leerist. Et see on syndind vastuoksa, siis näitab see sellise nõude omaksvõttu vaid selleks, et see näivald on vastolus keeleuuendusega.

Keeleuuendus on alles pooltel teel, veel on kasutamata hulk võimalusi keele rikastamiseks, täpsemaks, ilusamaks ja otstarbekohasemaks muutmiseks. Oleks

suureks rahvuskultuuriliseks kaotuseks keeleuuenduse keelamine praegusel hetkel, alles märksa hiljem võiks seda teha, siis kui uus, keeleuuendusaegne noorpõlv on vallutand kõik sel alal mõõduandvad kohad.

Nii peaks see olema aga nii see ei ole. On aland laialdare keeleuuenduse vastane rynnak. Koolid, kirjastused, ametiasutused, ajakirjanduse ja muud vanema põlve vallutuses olevad positsioonid on see juba eadale haarand ja võidukana näitab „Õigekeelsuse sõnaraamatulle“: siit saadik ja mitte üks samm edasi!

Kuis meeldib see meile, noorile? Noorusliikumine on juba olemuselt liikuv, dünaamiline. Noored sammuvad alati edasi, heites oma taha vanad vormid purustetuna. Noorus on uue kultuuri iduks, kasvades jääb talle kitsaks vanemalt pärit elu- ja kultuurivorm, nagu tärkavalle taimemele seemnekest, ja talle jääb yle vaid kas lämbuda selles või purustada tõkked.

Nii meiegi. Kui meie keelelisele arengule kujutakse ymber keeldudest võrk, siis purustame selle! Omavahelises läbikäimises, oma kirjutuses, kõnedes ja mujal tarvitame neid uuendusi! Seda vilkama peab kujunema keelekysimuste arutelu meie õpiringes, vaieluskoosolekuil ja meie oma aegkirjades ja kirjanduslikes katsetuses, mida vähem lubatakse meile uuendusi tarvitada koolitundides! Õpilaringid ja noorte yhingud peaks hoolitsema, et ei puuduks nende raamatukogudes keeleuuenduslik kirjandus ja levitama arusaamist keeleuuenduse põhimõtteist ning tegema tuttavaks uuendused. „Toetades keeleuuendust toetame praegu vahest rohkem kui millegi muuga rahvusmõtet!“

Vana-estlaste suur-monumendil. (Noorpõlve mälestusi Otepää Linnamäelt).

„Väliseestlane“

„Vend, ja see on siis selle hinge valguse ja kultuuri vilil, mida nad meile toonud!..“

Olin noormees. Käisin Peterburis koolis. Suve vaheaja veetsin kodutalus Lipardil,

Pangodis. Mu õpetajast vend, kuus aastat vanem, pidas oma töö suvist vaheaega ka kodus.

Oli sügispoolne suvi. Lugesime lehest, et Vanemuise näitlejad Tartust etendavad

näitemängu Otepää Linnamäel järgneval pühapäeval. Kas oli see „Säärane mulk“. „Kroonu onu“, või mõni muu sarnane vanem eesti näidend, enam ei mäleta. Kavatsesime minna jala, kaugus umbes 15 kilomeetrit. Jala just seepärast, et kui kuskil Eestis on ilus ja mugav kõndida, siis seda küll esmajoones Otepää mägiseil ja järvlisil mail. Kuid meie praktiline kasuisa andis nõu sõita hobusega, pikal vankril, sõita varem, nii et võiksime käia enne ka kirikus — üks pauk, kaks lindu!

Nii tegimegi.

Tol pühapäeval juhtus olema ka mingisugune eriline kirikupüha, kas ristiusu toomise, usupuhastuse, piibli, missiooni, või mõni muu selline. Õpetaja Sperling pidas pikema asjakohase jutluse. Muuseas rääkis ta, et ristiusu ja pärastpoole usupuhastuse kui evangeeliumi hingevalguse toomine on olnud meie Eesti rahvale eriliselt suureks õnneks ja õnnistuseks. Sellega ühes tulnud rahva kultuuriline tõus, nimelt koolide ja hariduse läbi, nii et kirjaoskamattust meie rahva seas peaaegu ei tulevatki enam ette, kuna ometi meist ida pool sellega olevat hoopis teisiti.

Seda võrdleva ja arvustava pilgu heitmist vene poole tuleb osalt seletada, et Vene valitsus pan-slavistide kihutusel muulaste venestamise tuhinas kiusas taga teiste hulgas ka Lutheri õpetajaid Baltimail, sega-abielupaaride laulatamise, nende laste ristimise ja muude sarnaste „kuritegude“ pärast. Arusaadav ja loomulik, et Lutheri õpetajad, kui kannatajad, ajasid sellele vastu ja tegid ettevaatlikult ning tasahiljukesi kontrpropagandat.

Pärast jumalateenistust kirikust tulles, küsis vend minult, kuidas meeldinud jutlus?

Vastasin, et kuulasin huviga, vaatamata, et õpetaja rääkis külma, kalgi ja vahest ehk liig formaal-autoriteetse tooniga, just kui mõni mõisa parun oma „armsale maa-rahvale.“

„Aga kuidas meeldis jutlus sisuliselt?“ — küsis vend edasi.

„Sisuliselt“, vastasin ma, „pani jutlus mind tõsiselt mõtlema ja küsima, — ja see on ometi jutluse tähtsuse kasuks — kas meilt ei võetud toodud hingevalguse ja kultuuri eest liig soolast hinda — mõtle

ometi: kogu meie maa, kogu meie inimlik priius ja vabadus?!“

Nähtavasti ei meeldinud mu vastused vennale. Ta tähendas, et mu arvustus tunduvat nagu vähe otsitud. Mina pidavat ometi eraldama maa ja vabaduse võtmise meilt usu ja kultuuri toomisest, sest maad ja vabadust oleks võidud võtta ka ristiusuta, usupuhastuseta ja kultuuri toomiseta.

„Olgu see siis, kuidas oleks võinud olla“, ütlesin ma omakorda. „Küsida võib veel, kas see võõrsilt toodud ja meile pääle surutud hingevalgus ning kultuur on teinud meid, nüüdseid eestlasi, iseloomult paremateks inimesteks ja paremateks eestlasteks, kui seda olid vanad eestlased vabal ajal enne ristiusu toomist?“

„Kes seda teab“, vastas vend, „meil on liig vähe teadmisi vana-eestlaste iseloomust ja elust. Üks näib küll olevat kindel ja nimelt, et nad olid vahvad ja võitlesid viimse võimaluseni oma vabaduse eest. Ometi on õpetajal õigus; meie praegune rahvas on võrdlematult rohkem haritud, Vene rahvast ja meie koolide tekkimine on ju seotud Lutheri kirikuga. Isegi meie kirjakeele algeline väljatöötamine ja meie algelise kirjanduse loomine on tihedalt seotud selle kirikuga. Need on ju faktid, mida peab tunnustama!“

See tõi lõpu meie mõttevahetusele kuulnud jutluse üle. Ma ei kavatsenud esitada küsimust, mispärast siis Eesti rahvas, nii aineliselt, kui vaimliseltki — üldhariduse, kirjanduse ja muu kunstide alal — Skandinaavia rahvastest, rootslastest, norralastest, taanlastest ja isegi vennasrahvast soomlastest, on jäänud maha nii armetult, sest vaevalt võib oletada, et üldedenemise vahe vana-eestlaste ja tolleaegsete skandinaavlaste vahel oli nii suur, kui praegu.

Hakkasime sammuma Linnamäe poole. Jõudes alevi ja kiriku vahel oleva tasan-diku nõlvakule, kust viis teerada alla orgu ja säält üles Linnamäele, seisatime natukeseks, et silmitseda maastikku. Vend tähendas, et see on ilusamaid ja ühtlasi ajalooliselt tähtsamaid maakohiti kogu Eestis. Siin otsustati Eesti rahva saatust pikkadeks aastasadadeks, siin langesid vana-eestlased kui kangelased oma vabaduse eest — „isamaa ilul hoieldes, vaenlaste vastu võideldes!“

EESTI NOORUS

Loodusepilt meie ees oli võrratult kena: me vastu ja paremal rohelis-sinikad metsastunud mäerünkad sakilises poolkaares lõunast õhtusse; pahemal avanes vaade üle halja soise heinamaa, päikesest kirkava järve ja üle kollendavate põldude kungaste nõlvakuil, ning selle ilmeka panoraami tsentrumis — suursugune Linnamägi, järsk, sümmeetriline, kohati puistetunud, pühalikult vaikne, nagu sügavas mõttes möödunud aegade saatuslikkude võitluste üle sissetunginud vaenlaste vastu. Sinine taevaskõrgus andis kogu pildile läheneva sügise leina-joonelise õrna ilme. Hingamine oli kerge ja mänglev meeleolu tõusul...

vend kartis, et ma sääl võõrdun Eestist ja venestun.

Mu vennal oli põhjust karta seda, sest ta teadis mu juttudest, et ma Peterburis käisin salajasis edasiõppimisringides ja tutvunesin sääl Darvini ning Karl Marksi õpetustega. Nii ei olnud venna vastutõetus mu juures mõtetu, vähemalt tema arusaamise järgi, ja ma pean siin avameelselt tunnistama, ka hoopis tagajärjeta, sest mina ei ole eesti rahvusele kunagi pööranud selga.

Istunud murule, rääkis vend esiteks, milline olnud Linnamägi sakslaste Eestisse tungimise ajal: mäeküljed hoopis järsumad, lahtine vesi mäe ümber, ülestõste-

Otepää kiriku ümbrus.

Vend, kella vaadates, tegi ettepaneku, astuda eemale teerajalt vähe ja istuda murule, kuna näidendini oli veel aega, ta tahtis jutustada mulle vana-eestlaste võitlustest siin.

Venna jutustused või loengud Eesti ajaloost, rahvuslisest ärkamisest, vanematest Eesti kirjanikkudest, eriti aga laulikute, nagu Kreutzwald, Koidula, Aadu Reinvald j. t. ei olnud mitte haruldane nähtus. Vend tegi seda, esiteks, minu üldhariduse edendamiseks ja, teiseks, teatava tagamõttega. Asi seisis selles, et mu vend oli vaimustatud eesti isamaalane ja äge Lutheri kiriku pooldaja, seda mingisugusel mulle arusaamatul põhjusel pidades eesti rahvuse alalhoidmise kantsiks. Mina aga käisin tol ajal Peterburis koolis ja

tav sild, mäetipu ümber müür, selle taga katustatud elamud, kuhu eestlased sõja ajal naised, lapsed, toiduained ja muu varanduse toonud varjule, kesk mäe sügav kaev.

Vanad eestlased võidelnud ümberpiirajate ja märke tormajate vaenlaste vastu, vibupüsside ja nooltega, viskodadega ja käsitsi. Mäelt veeretati alla palke ja kivi-rahne, pilluti põlevat tõrva ja keeva vett.

Edasi jutustas vend, et eestlased on siin paljudel kordadel võidelnud venelaste, sakslaste, lätlaste ja isegi oma vennasrahva liivlaste vastu, kord võites, kord kaotades, ent ikka visalt ja vahvalt.

Nii piiranud kolmeteiskümnendama sajandi alul Novgorodi ja Pihkva vürstid oma ühendatud druzhinaga kaheksa päeva

se da eestlaste kantsi, ent kõik nende tormi-
jooksud löödud tagasi eestlaste poolt. Ai-
nult toidu ja veepuudus, nälg ja janu,
sundinud eestlasi viimaks alluma. Häda-
ohtlikumaiks ja päris saatuslikkudeks eest-
laste vaenlasteks osutusid sakslased. Nende
arvuline suur ülekaal, raudriided ja pa-
remad sõjariistad olid Vana-eestlaste ise-
seisvuse ja vabaduse matjateks umbes kol-
meteistkümnenda sajandi esimese veerindi
lõpul.

Sellest kõigest rääkis vend muidugi pi-
kemalt ja piltlikumalt. Ta rääkis, kui luu-
letaja, vaimustatult ja kohati pateetiliselt.

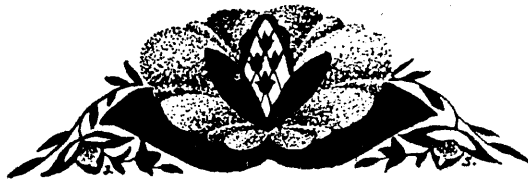
Kord küsisin ta jutustuse keskel, kuidas
seletada seda, et kuigi venelased tol ajal
nii sageli võtsid ette sõjakäike eestlaste
vastu, neid isegi oma suure arvulise üle-
kaalu tõttu teinekord võites, neil ometi ei
õnnestunud eestlaste maad enam-vähem
jäädavalt vallutada, ega üheski eesti maa-
nurgas oma jalga jätta jäädavalt peatuma,
kas ei tule seda osaltki seletada, et vanad

eestlased ületasid venelasi vahvuse ja vi-
sadusega?

Veid vastas, et sel'el võiksid olla mitmed
mõjuvad põhjused, ent siiski ajaloo and-
metel võib ju'gesti oletada, et vanad eest-
lased, mees mehe vastu ja samade relva-
degla, ületasid mitte ainult venelasi, vaid
ka sakslasi.

Nüüd kippus mul küsimus keelele, et
kui see oli nii ja ma uskusin, et eestlased
juba tol ajal ületasid venelased, milles sei-
sab siis Preisimaalt toodud ja meile pääle
surutud evangeeliumi-valguse ja kultuuri
teene meie rahvale? Aga ma teadsin, et
see küsimus võib kurvastada mu vaimusta-
tud ajaloo „professorit“, nii jätsin ma selle
endale. Aeg oli juba minna Linnamäele.

Tõustes mäkke, tundus kogu mägi ole-
vat püha. Tekkis kujutelm: Otepää orge
ja mägesid täitvate venelaste ja sakslaste
lugematud leerid, keev ja möllav võitlus
elule ja surmale — eesti vabaduse ja ise-
seisvuse eest... (Järgneb.)

Enesekasvatuse õpiringidest,

A. Looring,

Tänapäeva ühekülgne tehnika-kultuur ja
pehkind ajavaimu lõtvus on jätnud palju
tähtsaid küsimusi unustusse. Vähe on meil
noori, kes omistand tähelepanu elurefor-
mi-, karskus- ja enesekasvatusküsimusile.

Käesolevat sajandit on nimetat tehnika
sajandiks ja seda ka õigusega. Hoopis kõr-
vale on jäet inimese vaim. Ei maksaks
unustada — inimene olla, see tähendab
esijoones just vaimu ülekaalu. Ja tulebki
tähelepanu pöörata sisemisele kultuurile —
iseloomukasvatamisele.

Tollest ühekülgsest tehnika-kultuurist
sõltuvad veel paljudki teised tänapäeva
ajavaimu viirused.

Sarnane huvide koondamine ühekül-
setele huvidele on jätnud hoopis unustus-
se inimese sisemise olemuse — vaimuelu.

Kõikjal võime näha jõuetuid inimitüpe,
kes oma elukorralduseks võimetud. Kuid
mis suudavad teha niisugused ühiskonna
hääks ning kultuuri edendamiseks?

Kõigi selle juures kõneldakse meil veel
suure suuga patriotismist, demokraatlikku-
sest, sotsiaalsest õiglusest ja vabadusest.
Tõesti tühine on väline vabadus kõikide
inimikkude seaduste ja määrustega, kui
inimene on jäänud oma orjaks sõna tõ-
sises mõttes. Mis kasu on lõbukultuuri,
moekultuuri, alkoholi või mõne teise pahe
orjal meie demokraatlikust korrast? Ei ole
mingit kasu inimesel välisest vabadusest,
kui ta on kaasinimeste või iseenda kir-
gede ja instinktide ori. Kuid seesmiselt
vaba, enesekasvatustlikult suursugune san-
gar jääb vanglaski vabaks.

Tee, saada harmooniliselt arenenuks, seesmiselt kasvatetuks ja vabaks inimeseks läheb enesekasvatuse kaudu.

Mis tähendab sõna „enesekasvatus“ ja mida mõistame selle all? Enesekasvatus tähendab — viia inimene niikaugele, et ta suudaks käia oma jalul, selle asemel, et olla juhitud teistest. Enesekasvatuse ülesandeks on — sisendada inimesse arusaamist õigluse ja ülekohtu, hää ja kurja, positiivsete ja negatiivsete väärtuste vahel. Õilis, eeskujulik inimene võib ja peab omandama ja evima, säästma ja säilitama kõiki positiivseid ja hülgama kõiki negatiivseid väärtusi.

Et meil enesekasvatust on vaja, seda näeme vaadeldes kogu meie tänapäeva elu ja allakäänd ajavaimu. Kaasnoored pangem oma elu küsimusmärgi alla, sest „kes end ise raudse kindlusega käsile ei võta, seda võib elu kohutavalt kaasa!“ (Foerster).

Et enesekasvatus on eeskätt just indiviidi eetiliste ja esteetiliste jõudude arendamine, siis pole see seevõrra kerge, nagu seda vast arvata võib. Enesekasvatus on raske ja tõsine ülesanne, nõuab teatud jõudu, tahet ja pingutust — sellest ongi tingit meil tõeliselt sisemiselt kasvatet inimeste nii vähene arv, ei taheta end pingutada, ohjeldada, rakendada.

Enesekasvatustöö ja võidud sel alal pole kerged saavutada, nagu igas võitluses ja selle eest ei ehita meie rinda mitte säravate aumärkidega, nagu muude võitude puhul, küll aga võime kuulda, sageli naeru ja pilget — ei tohi kaotada lootust! Kogu selle suure töö ja võidu märgiks oleme teind endast harmoonilise väärtusliku inimese, võitnud enda kultuuri ja inimkonna eduks ja hääõlu kasuks. Kõik see ongi tuhatkorda väärtuslikum, kui igasugu autasud ja märgid.

Enesekasvatus õpetab meid esijoones kontrollima ennašt ja oma toiminguid, eritama ja analüüeerima hüvesid ja pahesid. Peame oskama evida omandada ja hinnata hüvesid nagu: sõprus, truudus, häädus, julgus, mehisus, agarus, õiglus, ausus jne. ja hülgata pahesid nagu: viha, pillamine, kergemeelsus, alkoholism, argus, truudusetus, vale jne. Meil on palju ja palju õppida ja end kasvatada!

Algame kõigepäält endast — ja siis

edasi! Loo me uue inimtüübi, uue väärtusliku kultuuri, uue tõelise maailma!

Maailm vajab meilt ainult suuri tegusid ja kultuurväärtuste edasikandmist, mitte aga elupõletajaid, nautijaid, jalgutagahistavaid inimtüüpe. — Elada ja elu ning väärtusi edasi viia suudab aga ainult tarmukas, sangarlik, õilis ja hää inimene.

Kuidas kasvatada enda tahet ja sisemisi väärtusi — kuidas asuda enesekasvatuse teostamisele? Seda probleemi on katsutud ja katsutakse lahendada, kuid kerge ei ole see. Katsuksin juhtida mõninga märgkega kaasnoori, otsijaid enesekasvatuse teele.

Kool — kasvatusasutis peaks valmistama ette inimesi tegelikule elule. Palju on meil kurdet, et meie kool on eluvõõras. On oodatud uut kooli — vist ei tule seda mitte ainult oodata, vaid uus generatsioon peab panema ise käed külge ja rajama selle.

Me kuuleme tänapäeva koolis kõiksugu tarkusi, ent noorur, astudes tegelikku ellu seisab nõutult oleviku eluküsimuste ja probleemide ees. Milleks oli siis see kool ja sageli kümmekond asjatult kasutat aastat?

Kui palju on õieti teind ja kulutand meie riigi- ja hariduselu juhid selleks, et oleks meil harmooniliselt, enesekasvatulikult harit inimesi?

Ei ole veel näha ega pole ka lähemas tulevikus loota kusagilt aitajat kätt, seepärast noored ise tõhe, korraldagem ise oma elu.

Esmajoones — kadu alkoholile, ja selle kaasaskäivatele pahedele! Heitkem ka kõrvale igasugu vere- kriminaal- ja seiklusromaanid ning ärgem raisakem aega kõmu- ning sopakirjanduse nautimisega!

Võtke kätte Foerster'i, Smiles'i, Marden'i, Gizyck'i, Lubbock'i, Reima teosed! Te leiate säält, mida sageli asjatult otsind. Leiate lahendused küsimusile, mille ees sageli nõutult seisnud. Mitte unustada — sõnad ja teod olgu meil üks!

Kuid inimene on ikkagi sageli liig nõrk, ta on küll täna valmis, kuid homme unustab oma lubadused. Üheskoos võidetakse palju raskusi, koos ollakse tugevam — üheskoos viljelema sõõti jäänd enesekasvatuse ala!

Üldiselt on juba tuntud õpiringide töö

meetod ja selle töö tulemused, nii et see ei vaja pikemat seletust. (Kes aga peaks vajama veel praktilisi näpunäiteid võib leida seda E. Kubjase raamatust „Õpiringid“. E. Karskusliidu k.)

On vaja asuda enesekasvatuse õpiringide asutamisele ja siit vist leiamegi ainukese tee, kus noorsugu võib ise asuda oma elu juhtimisele ja korraldamisele. Õpiringis lahendatakse ühiselt elu-küsimusi ja keerulisi probleeme ja hiljem viiakse need tõelikult läbi.

ÜENU osakondade juures töötab mitmesuguseid õpiringe, oleks aeg asuda ka enesekasvatuse õpiringide asutamisele. — See töö tasub end mitmekordselt. Praktilisi näpunäiteid õpiringide korralduses võib leida Eesti Karskusliidu kirjastusel ilmund A. Krahe brošüürist, „Tegelik enesekasvatus.“ Noorsoolased, kes peaks tundma huvi enesekasvatuse küsimusest — ja seda peaks igaüks tundma — tõstku see küsi-

mus kohapäälises osakonnas üles ja loodetavasti leitakse pea mõtteosalisi. Kümnekonnast inimesest on juba küllalt alul õpiringi asutamiseks. Soovitav oleks kui mõni kohapäälne õpetaja või mõni teine haridustegelane selle küsimuse vastu tunneks huvi ja võtaks juhtimise oma pääle. Igatahes iga vanema asjatundja tegelase kaasabi kindlustab töö parema edu.

Enesekasvatuse küsimuste vastu laiemais hulkades tuntakse suurt huvi, ja enesekasvatuse õpiringid on saand alati laialdase tähelepanu osaliseks. — Eeldusi on olemas viljakaks tööks. Vaja ainult algatajaid, juhte ja agaraid tegelasi.

Loodan, et ei ole kaugel aeg, mil kõigis ÜENU osakonnas on aktuaalsemaks küsimuseks enesekasvatus. Enesekasvatuse liikumine on ja peab saama võimsaks vastuliikumiseks tänapäeva pehkinud, allakäänd ajavaimule.

Raadio vabaharidus- ja noorsootöös.

Johannes Kaup.

Tänuga tuleb väita, et raadio evib vabaharidustöös, samuti küll ka noorsootöös, tohutu tõhukuse. Tarbetu oleks luua selgitusi faktist, et säärase teotsemise, nagu seda on vabaharidus- ja noorsootöö, ulatus ja positiivsus sõltub suuresti just vahendeist, mis ta valdamisel. Tõhukam vabaharidustöö väljendismoodus oleks vist küll õpiring, mille juures peatusime pikemalt „Eesti Nooruse“ möödunud aasta 8-damas numbris. Raadio õpiringist samuti on olnud juttu varem eriti („E. N.“ nr. 5—6, 1929. a.). Siinkohal täiendaksin siiski viimast kui põgusat kirjutist, skitseerides pildi raadiost kui vahendist vabaharidus- ja noorsoo töös.

On vaidlematu, et raadio kui mitte praegu, siis lähimas tulevikus evib kahtlemata esikoha noorsoo- ja vabaharidus vahendite seas, mille argumentatsiooniks on ruumi kui seesuguse häving. Eks raadios kao ju ruumi tähtsus! Kuulame soovi korral ettekandeid sadade või tuhandete kilomeetrite kaugusest. Saadetavas või kuuldavas figureerib muusikat, kõnesid (põl-

lumajanduslikke, teaduslikke, päevakohaseid e. t. c.), kursusi, kasvatusküsimuste arutelusid, päevauudisi, ilmateateid, laulu, instrumentaalseid ja soloettekandeid, lastetunde, loenguid, ühesõnaga: raadio saatekava sisustub sugemeist, mida vajab kultuuristund ja moderniseerund maailm. Kergib küsimus: mis on õieti raadio? Defineeriksin: raadio on rahvaülikool, on vaimu kunstnik, kirjanduse teisik. Nagu kunstväetisained on muutunud vältimatuks põllumajandusele, samuti moodne maailm ei vaidle vaimukunstsõnniku vältimatus otstarbes.

Suurima tähtsuse peaks raadio evima maal. Kuna linnas väetatakse vaimu kinos, teatris, kursuseil, loenguil, seltskondlikel koosviibimisel, kirjandusõhtuil, on need maal taotlematud, kuigi viljelev inimvaim ja moodne kultuuri epohh neid eeldab. Siin tulebki pöörduda tähelepanu raadiole. Raadio võimaldab säärase vaimu teritamise võimaluse maalgi, kuna raadio ignoreerib ruumi tähtsuse. Seega raadio kultuuristab maaõhkkonda, pühib ebakultuurilised rah-

vakogumise (simmanid, kaartiõhtud jne.) asendab need kultuuriliste ajaviidetega, s. o. raadios kuuldavaga. Siit fakt: raadio väldib vaimlist langust, rakendab vaba aja kultuuri teenistusse.

Vältimatu on raadio puht-majanduslike tulukuski. Põllumees teab alati turuhindu, teab oodatavat ilma, teab sademeid, põllumajanduslikud kõned informeerivad teda paremini väetiste tarvituses jne. jne.

Lõpuks veel kursused, keelekursused, lastetunnid — ei, võimatu on loetella raadio hüvesid täpsusega, võib vaid nentida: raadio tähtsus on määramatu.

Arvestades toodut jääb soovida, et raadio leiaks tee igasse perekonda. Muidugi pole see praegusel rahakehval ajal võimalik, et iga katuse kohal ilutseks antenn. Peab avastama uusi mooduseid, kuidas teha raadiot kättesaadavaks kõigile.

Siin lasub suur ja tähtis töö ühingutel ja seltsidel ning seltskonna üldse avarama silmaringiga isikutel. Esmalt peab organiseerima raadiokuulajaid, vanu ja noori, teiseks: peab levitama teadmisi raadio suurest tähtsusest ning praktilisi oskusi raadio käsitlemist.

Esimene samm olgu raadioaparaatide muretsemine seltsidele, kus võimalduks kuulamine igale. Säält võetakse kaasa sageli huvi. Edasi peaks avatama seltside juures raadioringe, mis levitaksid praktilisi teadmisi raadio konstruktsioonest

ja käsitlemist. On saavutatud need, võimaldub mõnelgi tarmukamal valmistada aparaat ise, mis tagab majandusliku kokkuvõtte apraadi mureisemisel ja suurima huvi asja vastu.

Eriti noorsoo töös on raadiol vältimatu esikoht. Juba ülal nentisin, et raadio hoiab noori eemal ebakultuurilisest koosviibimisest, koondab tähelepanu kultuurilistele ajaviitele. Tekib huvi kirjanduse ja muusika vastu. Noorur rakkidub kultuuri tõhe, õpib keeli, omandab praktilisi teadmisi. Ununeb halb seltskond, alkohol, kaovad maa'e omased kakelused, tolmunud ja tervist-rikkuvad tantsupõrandad, tekib teadmine hääst ja halvast muusikast, laulust. Noorsoo aktiviteet tõmbab kaasa vanugi.

Raadio õpiringe peaks asutama ÜENU. osakondade juure. Paneksin nende ridadega kõigile ÜENU. osakondade juhtivale tegelele südamele selle ülesande, hunnitu ürituse ja initsiatiivi. Mult võidakse ehk küsida, miks siis just langetan selle ÜENU. osakondade kaela. Esiteks: ÜENU. on meil populaarsem ja elujõulisem noor- ja keskpõlve koondis, kellel tunnustis. Teiseks: ÜENU. töö seisab eriringide viljelemisel, tema ümber koondub väga erihuviline noorus. Võimalik, et selle tõttu omistavad raadiotele tähelepanu needki, kelles asub huvi selle vastu surnud staadiumis.

ÜENU nõukogu oli koos.

Pikema vaheaja järgi pidas 11. skp. ÜENU nõukogu oma koosolekut. Osa võtsid nõukogu liikmed O. Köster, Kiivet, Vilhelmson, Loik, dr. Kukk, Tõnson, Kesküla, Mänd, Utuste, Oja, Riisman, Veski, esimees Meikop ja mõned teised keskj. liikmed.

Nõukogu kuulas ära keskjuhatus tegevuse ja kassa aruande, avaldades rahulolemist.

Eelarve arutamisel oli pikemaid läbiarvamisi sissetulekute soetamise küsimuse ümber. Dr. Kuke poolt soovitati korraldada noorsoo toetusnädal. Keskjuhatus

esitajate poolt aga avaldati mõtet, et toetusnädalate korraldamise peaks jätma osakondadele, kes siis ka vastava sissetuleku saaks endale, kuna osakonnad praegu rohkem toetust vajavad, kui keskjuhatus, kel käimas on loterii. Toetusnädala üldjuhtimise võiks siiski oma pääle võtta keskjuhatus, et nädal toimuks kõigis osakonnis ühel ajal ja kindlates piirides.

Keskjuhatus teos peeti vajaliseks palgalist tööjõudu, kelle palgaks eelarvesse oli võetud 18.00 krooni. See peaks olema ideeline noorsootööd tundev isik, kes võiks olla ühtlasi ka vaimline juht, mitte ainult tehniline tööjõud.

Toimkondade aruandeist selgus, et need edukalt guttsenud.

Haridustoimkond on pidanud mitmeid koosolekuid. Toimkonna esimees dir. Vilhemson on M. Hermannil lahkelt kaasabil koostanud laulude nimestiku, ja need laulud avaldatakse vastavas noorsoo laulikus.

Kehakultuuri toimkonna esimees hra Tõnson kandis ette toimkonna töö tulemusel. On töötatud välja täpsed kavad kehakultuuri arendamiseks. Sport peaks muutuma enam hingstatuks vaimliseks.

Suuremad kavad töökorraldamiseks esitatakse ka maatulundustoimkonnalt hra. A. Oja kaudu.

Läbirääkimistel avaldati hra Kösteri poolt soovi, et nõukogud vanematest tegelestest kutsutaks ellu ka osakondade juures, nagu see on keskjuhatuse juures. Nõukogu aiaks tunduvalt tõsta osakondade autoriteeti.

Pikemaid läbirääkimisi tekitab ülestõstatud küsimus haridustoimkonna nime muutmiseks. Peetakse soovitavaks haridustoimkonna ülesannetele liita ka omakultuurilisi üritusi ja toimkonna nimeks võtta rahvusomapära arendamise toimkond.

Hääletamisel ei poolda enamuse sarnast pikka nime, kuigi sisuliselt asja vastu ei vaield. Haridustoimkonda otsustatakse täiendada omakultuuri alalt hra Utustega.

Tõstetakse üles ka varemini päevakorras olnud naistoimkonna asutamise küsimus nõukogu juure. Siduvaid ettepanekuid isikute suhtes ei tehta aga ka seekord mitte ja otsustatakse jätta selle organiseerimine keskjuh. hooleks.

Koosolek, mis algas kell 7, kestis teeklaaside juures koduselt ligi keskööni.

NOORSOO TÖÖMILT

ÜENÜ Esituskogu koosolek

peetakse 18. ja 19. aprillil s. a. Tallinnas, Lossipl. 4.

Päevakorras pääle ametliku osa mitmesugused referaadid. Kõnelevad riigikogu esimees K. Einbund, teemil „Noorsoo ilmavaatelisti küsimusi“, K. Utuste „Jüriöö“, dr. phil. A. Luha ja teised.

Laupäeval 18. korraldetakse omavaheline koosviibimine ja pühapäeval 19. on „Estonia“ kontsertsaalis ÜENÜ Tallinna osakonna segakoori kontsert E. Aava juhatusel, kuhu pääsevad osakondade esitajad loodetavasti tasuta.

Sport ÜENÜ-s 1930 a.

Kergejõustiku saavutiste paremusjärjekord.

Eelmises „E. N.“ numbris tõime kokkuvõtliku ülevaate kergejõustiku arengust ÜENÜ-s 10 aasta jooksul. Alljärgnevas ja edaspidi toome andmeid sportliku tegevuse kohta ÜENÜ-s 1930. aastal. Käesolevaga teeme algust kergejõustiku saavutiste paremuse järjestamisega. Loodame, et see noorsoolasi-sportlasi huvitab ja kõik eeloleval aastal eriti pühenduvad hoolsale treeningule, et edaspidi sportlik tase üldiselt oleks veelgi parem ja et kõik sportlased oma nime võiksid näha võimalikult esimeste seas. Seni kokku tulnud andmete järele teot-

ses 1930. a. ÜENÜ osakondades kergejõustiku alal 351 inimest. Rõõmustaval viisil ei ole esimestel kohtadel ainuvalitsejaks enam Tallinna osak. sportlased, konkurents silmanähtavalt tõuseb ja mõnelgi alal etteotsa rühivad provintsi noorsoolased. Et tuua võrdlust märgime ühtlasi iga ala juures kõrvuti ÜENÜ ja Eesti kergejõustiklaste 10-ne parema saavutise keskmise.

60 m. jooks

Joller, Tallinna	7,2
Jänes, Tallinna	7,3
Hartman, Nursi	7,8
Tepper, Liiguste	7,9
Lindau, Liiguste	8,0
Kümmik, Simuna	9,0

100 m. jooks

Jänes, Tallinna	11,8
Tepper, Liiguste	11,8
Malsroos, Rae	11,9
Nõmmik, Põhjaka	11,9
Ober, Aruküla	11,9
Joller, Tallinna	12,0
Anton, Valgjärve	12,0
Kurs, Saduküla	12,0
Mättik, Rae	12,0
Põldmäe, Rae	12,1
Volter, Karinu	12,1
Lepp, Tallinna	12,3
Kukk, Tori	12,3
Valdman, Simuna	12,3

EESTI NOORUS

Lillman, Nursi	12,3		
Voiman, Saduküla	12,3		
Pill, Rõusa	12,4		
Karu, Tallinna	12,4		
Hindrekus, Simuna	12,4		
Tomson, Kehtna	12,4		
Kleinson, Peiseri	12,5		
Veidenbaum, Põhjaka	12,5		
Rebane, Kehtna	12,5		
Eesti 10-ne keskmine	11,94	ÜENÜ 10-ne keskmine	12,17
200 m. jooks.			
Jänes, Tallinna	24,4		
Hindrekus, Simuna	24,4		
Valdman, Simuna	25,1		
Võhkjas, Karinu	25,2		
Kümnik, Simuna	25,3		
Joller, Tallinna	25,4		
Volter, Karinu	25,8		
Erman, Valga	26,0		
Tints, Valga	26,2		
Klemmer, Tallinna	26,2		
Diesfeld, Sikana	26,2		
Reier, Sikana	27,1		
Sõge, Tallinna	27,6		
Annus, Petseri	27,7		
Veidenbaum, Tallinna	27,8		
Eesti 10-ne keskmine	23,8	ÜENÜ 10-ne keskmine	25,4
400 m. jooks.			
Holman, Tallinna	57,0		
Hindrekus, Simuna	57,9		
Tomson R., Kehtna	58,0		
Rebane, Kehtna	58,5		
Erin, Kaiu	59,0		
Kümnik, Simuna	59,0		
Kaldasaun, Ingliste	59,5		
Pill, Rõusa	60,0		
Birnbaum, Käru	61,0		
Jurn, Tori „Võistleja“	62,8		
Eesti 10-ne keskmine	52,32	ÜENÜ-l	59,27
Nagu näha, on lühikesed maad tunduvalt nõrgemad Eesti üldtasemest. Meie olude kohta võib ÜENÜ saavutistega 100 ja 200 m. rahul olla, nõrkadeks tuleb pidada aga 400 m. tagajärgi.			
800 m. jooks.			
Klemmer, Tallinna	2.05,9		
Annus, Petseri	2.40,1		
Rohkem andmeid ei ole.			
1000 m. jooks.			
Klemmer, Tallinna	2.44,2		
Ehrlich, Liiguste	2.51,0		
Eggert, Nursi	2.54,1		
Salit, Tallinna	2.56,2		
Tepper, Liiguste	2.57,0		
Ternel, Rae	3.00,0		
Prooman, Aruküla	3.08,4		
Tohver, Aruküla	3.08,5		
Misler, Aruküla	3.09,0		
Hindrekus, Simuna	3.17,1		
Rehberg, Liiguste	3.20,0		
Hammer, V.-Maarja	3.21,1		
Reineberg, Liiguste	3.22,0		
Assentak, Nk.-Koigi	3.34,0		
10-ne keskmine	2.44,24	ÜENÜ-l	3.00.66.
4×100 m. teatejooks.			
Tallinna meesk.	48,2		
„Võistleja“ meesk.	54,4		
Sikana meesk.	55,6		
Nõmküla-Koigi meesk.	58,0		
830+400+200+100	...		
Tallinna meeskond	3.41,3		
10-ne keskmine	4.13,94	ÜENÜ-l	4.41,52
20-ne keskmine	4.50,65		
1500 m. jooks.			
Klemmer, Tallinna	4.18,5		
Ehrlich, Liiguste	4.29,1		
Salit, Tallinna	4.30,4		
Hartman, Nursi	4.31,0		
Trepper, Liiguste	4.34,0		
Neuman, Tallinna	4.51,2		
Lund, Tartu	4.52,0		
Roots, Tori	4.52,5		
Leet, Tartu	4.53,8		
Erin, Kaiu	4.55,3		
Veidenbaum, Tallinn	4.55,4		
Võhkjas, Karinu	4.56,0		
Tsistjakov, Tallinna	4.56,7		
Assentak, Nõmk.-Koigi	4.59,8		
Rehberg, Liiguste	5.00,0		
Allast, Tartu	5.01,0		
Pill, Rõusa	5.01,0		
Lauk, Karinu	5.01,0		
Jensen, Rõusa	5.01,8		
Väravas, Kehtna	5.03,0		
Tiivel, Valga	5.03,5		
Selberg, Tallinna	5.05,0		
Moor, Tallinna	5.09,0		
Anton, Valgjärve	5.09,0		
3000 m. jooks.			
Klemmer, Tallinna	9.24,2		
Pill, Rõusa	9.40,6		
Siitan, Tori	9.44,8		
Pill, Rõusa	9.40,6		
Klemmer, Tallinna	9.24,2		
Ternel, Rae	10.07,1		
Allert, Aruküla	10.08,5		
Sander, Tori „Võistleja“	10.13,1		
Tiivel, Valga	10.42,6		
Utno, Rae	10.44,5		
Bushman, Rakvere	10.44,5		
Pentjärv, Kiltsi	10.52,5		
Prooman, Aruküla	10.54,0		
10-ne keskmine	9.14,74	ÜENÜ	10.18,7.
5000 m. jooks.			
Klemmer, Tallinna	16.28,7		
Milt, Valga	18.40,0		
Veske, Tallinna	17.37,0		
Väravas, Kehtna	18.35,0		
Tauram, Kehtna	18.43,0		
Bushman, Rakvere	18.52,3		
Juurup, Kehtna	19.05,0		
Birnbaum, Käru	19.30,0		
Kümne keskmine	16.18,58	ÜENÜ-s	18.33,2.
Kaugushüpe.			
Valdman, Simuna	6.18		
Anton, Valgjärve	6.15		
Hindrekus, Simuna	6.13		
Jänes, Tallinna	5.97,5		
Leinbock, Tallinna	5.97		
Mango, Nursi	5.88		

EESTI NOORUS

Tepper, Liiguste	5.84
Kleinson, Petseri	5.83
Kukk, Tori	5.83
Oja, Tallinna	5.83
Karu, Tallinna	5.74
Joller, Tallinna	5.72,5
Sögel, Tallinna	5.64
Pääro, Järve	5.62
Kokas, Karinu	5.60
Karlson, Rassi	5.58
Täht, Valga	5.54
Võhkj's, Karinu	5.53
Neumann, Tallinna	5.51
Rehepapp, Valga	5.50

Kümne keskmine Eestis 6.69,1, ÜENÜ 5.95
20-ne keskmine ÜENÜ-s 5.70.

Kõrgushüpe.

Laas, Tallinna	170
Kuuse, Tallinna	167
Oja, Tallinna	165
Anton, Valgjärve	165
Kuika Tallinna	160
Mango, Nursi	159
Vannaus, Rassi	158
Valdman, Simuna	157
Viikman, Inglise	155
Karlson, Rassi	155
Kleinson, Petseri	153
Lepik, Valga	152
Erman, Valga	152
Täht, Valga	152
Väär, Aruküla	150
Rebane, Kehtna	150
Feldman, Põhjaka	150
Leinbock, Tallinna	150
Indt, Valgjärve	150
Jürisson, Põhjaka	150

Kümne keskmine Eesti 1.75,6, ÜENÜ 161
kahekümne keskmine ÜENÜ-s 156.

Kolmik hüpe.

Kokas, Karinu	13.23
Vainu, Karinu	13.03
Volter, Karinu	13.00
Kuuse, Tallinna	12.96
Anton, Valgjärve	12.92
Kuika, Tallinna	12.71
Tepper, Liiguste	12.44
Valdman, Simuna	12.37
Laas, Tallinna	12.33
Lepp, Tallinna	12.32
Kleinson, Petseri	12.00
Strömberg, Tallinna	11.96
Hindrekus, Simuna	11.93
Leinbok, Tallinna	11.88
Misler, Aruküla	11.76
Lillman, Nursi	11.63
Ober, Aruküla	11.49
Reineberg, Liiguste	11.42
Einling, Simuna	11.39
Katelberg, Liiguste	11.33
Lepik, Valga	11.32
Tomson, R., Kehtna	11.24
Täht, Valga	11.19
Tomson J., Kehtna	11.17
Joller, Tallinna	11.13
Annus, Petseri	11.12

Kolmikhüppes kümne keskmine Eestis 13.22,6 ÜENÜ-s 10-ne keskmine 12.73, 20-ne keskmine 12.20. Kolmikhüpet tuleb järjekult pidada üheks tugevamaks alaks ÜENÜ-s.

Teivashüpe.

Anton, Valgjärve	300
Valdman, Simuna	287
Erman, Valga	280
Täht, Valga	280
Jeanus, Tallinna	280
Henk, Põhjaka	270
Lepik, Valga	260
Hartman, Nursi	256
Jürisson, Rõusa	250
Grünfeld, Mädapea	250
Feldman, Põhjaka	250

Kümne keskmine Eestis 3.34, ÜENÜ-s 2.73,
20-ne keskmine ÜENÜ-s 2.59.

Kuu 5,44 kg.

Annamaa, Valga	14.78
Künkamees, Aruküla	14.17
Pals, Tallinna	14.03
Tepper, Liiguste	13.89
Oole, Tallinna	13.86
Valdman, Simuna	13.19
Aalbau, Simuna	13.13
Diesfeld, A., Sikana	12.85
Kleinson, Petseri	12.33
Vassi, Tallinna	12.32
Reier, Sikana	12.15
Prooman, Aruküla	12.05
Steinberg, Liiguste	11.85
Rinberg, Liiguste	11.83
Diesfeld, E., Sikana	11.80
Leinbok, Tallinna	11.62
Veidenbaum, Tallinna	11.42
Annus, Petseri	11.40
Parik, Rassi	11.20

Kümne keskmist Eestis selle kuuliga pole arvestatud. ÜENÜ 10-ne keskmine 13.46
20-ne keskm. 12.56. Nii kerge kui raske kuulil tagajärgi tuleb pidada päris rahuldavaiks.

Kuu 7,25 kg.

Anton, Valgjärve	12.84
Annamaa, Valga	12.52
Künkamees, Aruküla	12.06
Indt, Valgjärve	11.94
Praga, Karinu	11.63
Piir, Tallinna	11.57
Koplik, Karinu	11.49
Tepper, Liiguste	11.28
Laas, Tallinna	11.27
Volter, Karinu	11.13
Hartman, Nursi	11.09
Mörd, Valgjärve	10.90
Marme, Karinu	10.81
Aalbau, Simuna	10.67
Tõnsing, Inglise	10.33
Einling, Simuna	10.29
Viikman, Inglise	10.17
Tomson, Kehtna	10.05
Feldman, Põhjaka	10.00

Kümne keskmine Eestis 13.66, ÜENÜ-s
11.77, 20-ne keskmine 11.11.

Ketas 1,5 kg.

Karu, Tallinna	43.09
Oole, Tallinna	41.90

EESTI NOORUS

Reinberg, Liiguste	40.80
Tepper, Liiguste	39.07
Steinberg, Liiguste	33.21
Pals, Tallinna	34.55
Türk, Tallinna	33.90
Riis, Tallinna	33.32
Kümne keskmine ÜENÜ-l	37.08.

Ketas 2 kg.

Annamaa, Valga	34.18
Kukk, Tori	33.98
Piir, Tallinna	33.12
Viikman, Inglise	31.20
Kuusemeis, Inglise	30.70
Laas, Tallinna	30.66
Valdman, Simuna	30.60
Marmel, Karinu	30.43

Kümne keskmine Eestis 41.60 (I), ÜENÜ-s 31.47. Nähtavasti kettatehte tehnika on noorsoolastele raskesti õpitav.

Oda 800 gr.

Thoen, Tallinna	49.60
Erman, Valga	47.10
Hartman, Nursi	46.74
Tepper, Liiguste	44.30
Remme, gas, Tallinna	43.70
Sulg, Simuna	42.30
Piir, Tallinna	42.26
Riis, Tallinna	41.93
Reineberg, Liiguste	41.71
Tõnsing, Inglise	41.70
Kleimner, Tallinna	40.45
Aalbau, Simuna	40.05

Kümne keskmine Eestis 57.18, ÜENÜ-l 44.01. (20-ne keskmine ÜENÜ-l 41.45). Jällegi liig silmatorkav vahe.

Seega oleksid peaaegu kõik kergejõustiku alad toodud. Naiste saavutised jätame järgmise numbriga jaoks, samuti kui siis loodame tuua ülevaate teistest aladest, nagu rattasõit, mängud jne. Eelpooltoodud nimestikus leidub olnud veel paremaid saavutisi, kuna need kahtlemata mõnigi mees, kellel isiklikult on pole aga saadud ÜENÜ-nemel võisteldes, peavad nad jääma nimestikust välja. Lõpuks tuleb märkida eriti Valga, Valgjärve, Karinu, Arküla, Simuuna, Liiguste, Tori, „Võistleja“, Rõusa, Nursi, j. t. osakondade sportlaste edukust Tallinna kõrval. Loodetavasti ÜENÜ sportliku tähe 1931. a. jooksul tõuseb märksa, milleks kõigile noorsoolasile-sportlase püsivat harjutus- ja võistlustahet ja hääd edu soovib ÜENÜ spordi keskoimkond.

ÜENÜ üleriiklised võistlused 1931 a.

ÜENÜ Tartu osak. korraldab oma 10 a. juubeli puhul 13.—14. juunil Tartus omakultuuripäeva, millest osa võttu loodetakse võimalikult kõigi ÜENÜ osakondade laulukooride ja rahvustantsijate poolt. Samal ajal korraldab Tartu osakond ka spordivõistlused ÜENÜ sportlastele. Täh. võistlused peetakse spordi keskoimkonna ettepanekul üleriiklikkude ÜENÜ osakondade vaheliste võistlustena. Esimesed sarnased peeti Tallinnas 1929. a., kus ülekaalukalt tuli võitjaks Tallinna osakond ja esmakordselt võitis L. Tõnsoni rändauhinna. Tänavu tuleb sama rändauhind uuesti mängu.

On raske öelda, kas suudab Tallinna osakond kaitsta uuesti parema sportliku osakonnana auhinda, sest Lõuna-Eesti osakondadest, eriti Valgast on oodata kõva konkurentsi. 1931. aasta võistlusteks garanteerib ka ÜENÜ keskjuhatus teatud summa individuaal-auhindadeks.

A. Gailiti teoste õhtust.

ÜENÜ Tallinna osakonna kirjandustoimkond korraldas 12. märtsil Estonia kontsertsaalis August Gailiti teoste õhtu, kirjaniku 40 a. sünnipäeva ja tema teoste tõlkimise puhul. On saand juba järjekindlaks nähuseks, et ÜENÜ Tall. osak. kirjandustoimkond püüab võimaluse kohaselt meie kirjanike juubelite puhul korraldada kirjandusõhtu, ja aktusi. Kuna käesoleval hooajal aga Tallinnas on korraldatud äärmiselt vahe huvitavaid kirjandusõhtuid, siis mainitud Gailiti auõhtu oli meelitand kokku publikut väga arvurikkalt, eriti õppivat noorsugu ja noorsoolasi Tallinna osakonnast liikus palju kontsertsaali avaruses.

Õhtu kava oli koostatud väga mitmekesiselt. Ülevaate A. Gailiti loomingust ja selle iseloomustavaist joonist andis lühikeses ja sisurikas avakõnes pr. Elta Susi. Järgnesid ettekanded ÜENÜTO segakoorilt helilooja E. Aava juhausel ja näiteia Hugo Laur kandis ette vaid temale omase huumoririkusega katkendi novelli „Taevaskoja asunik.“

Hilgenumbri kavas mojuasiasid lavale säetud kaks pilti „Toomas Nipernaadist“, nimelt „Kaks Svidriinuu paalusel.“ ja „Seeba kuninganna.“ Lühialtki tööd ja suuri kulusid nõudis see tänuväärne ettevõtmine, ent kõik raskused eitas kergemaada lavastuse kordaminek. Võrdlemise hästi ja iseloomustavalt oli viidud läbi nende meisternovellide dramatiseerimine, ja lavastuse kõrge taseme tagaas juba lavastaja Paul Sapa nimi. Hoolimatil raskusis õnnesus korraldajail koostada tegeaskond Estonia ja Draamastuudio parimaist jõududest, nii andsid Maria Niilus-Marijas, Hilda Gleaser, Sergius Lipp, Hugo Laur, Ants Jõgi j. t. õnnestund kujud Nipernaadi võrratist tüüpidest. Toomas Nipernaadi osa tõlgitajaks oli kujult ja mängut kõigiti kohane ja sobiv Valter Sooserv. Ta manas publiku siime ette loelise kujutema sellest hääsüdamikust santlaagrist ja fantaseerijast, jättis unustamatu mälestuse unistajast kandlemängijast, rändavast seiklejast.

Oli ka ilmunud juubilar ise, ja vaimustatud publik avaldas talle suurimat lugupidamist ja austust.

Igatahes jäi mainitud kirjandusõhtust ülev ja meelesõobiv mälestus.

Tallinna osak. peakoosolekust.

Järjekorraline Tallinna osakonna 12. aasta pääkoosolek peeti 1. märtsil 1931. Esitati aruanne möödunud tegevuse kohta. Osakond on juba 12-da aastapäeva lähedal. Paljud samade sihtidega samal ajal asutatud organisatsioonid on läinud hingusele, kuid Tallinna osakond elab, kasvab ja kosub, kuigi

teda pole jätnud puutumata praegune üldine majandusline kitsikus.

Üksikuist tegevusharudest tuleks esmajoones mainida spordiklubi ja laulukoori. Esimese ümber on kogunud päälle noorte ka vanemaid tegelasi ja möödunud aastal osak. spordiklubi tegutses enam kui mõni kohalik nimekas spordiselts. Laulukoor on pidanud aasta jooksul umbes 100 harjutust, korraldand kontserte, esinend aktustel ja kirjandusõhtutel, raadio ja grammofooni mikrofonide ees, ning kuulub praegu Tallinna parimate kooride hulka.

Omakultuuri ja kirjandusharugi töö on mainimisväär. Rahvatantsurüüpp on esinend palju kordi, samuti ka kirjandustoimkond korraldand hää arvustuse osaliseks saand avaiikke kirjandusõhtuid.

Ent kurvastavaks tegevusharuks osakonnas on kassa! Kõigile pingutusi'e vaatamata pole suudetud tasakaalustada läbikäiku. Kahe ja poole miljoniise läbikäigu juures andis tegevus ligi kolmesaja tuhandelise puudujäägi. Suur osa sellest loodetakse katta käesoleval aastal, vastavate kokkutõmmetega eelarves.

Juhatusse 1931. aastaks valiti järgmised noorsoolased: T. Loik (esim.), K. Kranfeld (esef.), E. Kaljot ja E. Eik (abiesim.) E. Tsõpukov (laekur), R. Mõisilik (sekr.), F. Sass (sekr. abi), R. Saarmann (majavanem), ja R. Samberg (varahoidja).

Esitajaiks esituskokku valiti: A. Meikop, E. Riismann, R. Inland, R. Saarmann, A. Jäger, K. Kranfeldt, K. Utuste, E. Kaljot, dr. Kukk ja H. Nõmmik.

Valtu osakonnast.

ÜENÜ Valtu osak. tegevuses on märgata järjekindlat tõusu. Tegutsëb laulukoor 30 lauljaga hra Jakob Sülla juhatusel ja hiljuti pandi alus keelpillide orkestrile.

Osak. pääkoosolek oli 8. märtsil, kinnitati 1930. a. aruanne ja 1931. a. eelarve. Rahaline läbikäik oli 1930. a.: sissetul. 95,05 kr. väljam. 83,69 kr. Kassa seis 1. jaan. 1931. 11,36 kr. 1931. a. eelarve tasakaalus 235 kr.

Juhatusse valiti: Joh. Haus (esim.), Joh. Vinkelmann (abiesim.), Helene Laiapea (sekret.), E. Haber (sekr. abi) ja Osk. Hamburg (laekur). Revisjoni kom. valiti: Ant. Kukk, Hilda Vinkelmann ja Aleks. Pohla.

Sport Tallinna osakonnas.

ÜENÜ Tallinna osak. sportlased on alataa olnud võistlustes. Käsipallis ÜENÜTO võrkpalli meeskond Tallinna esivõistlustel esines edukalt, võites kõiki teisi Tallinna meeskondi päälle eesti meistriks tulnud „Kalevi“. Viimane võistlus oli Tallinna NMKÜ-ga, keda ÜENÜTO võttis 2:1 (15:12, 13:15, 15:13). ÜENÜTO jääpalli meeskond uuel aastal on pidand kaheksa võistlust, mis kõik on lõppenud noorsoolaste suuremate või vähemate kaotustega, kuna teistel seltsidel on palju vilumamad ja vanemad mängijad. Kõigest hoolimata pääses ÜENÜTO jääpalli esivõistluste finaali ja suu'is panna vastu eesti meist'ile „Spordile“, kaotades airult 3:0.

15. märtsil pidas ÜENÜTO spordiklubi oma üldkoosolekut. Kinnitati 1930. a. aruanded ja

1931. a. tegevuskava ning eelarve. Osakond tegutsëb kergejõustiku, käsipalli, jalgpalli, jääpalli, suusatamise, rattasõidu ja võimlemise aladel. 1931. a. suvel on ettenähtud 4 suuremat võistlust ja rida omavahelisi. Võetakse osa ÜENÜ võistlustist Tartus ja korraldatakse Tallinna eesti esivõistlused naistele kergejõustikus. Eelarve on tasakaalus 2100 krooniga. Spordiklubi juhatusse valiti: L. Tõnson, dr. H. Kukk, H. Kibuvits, H. Nõmmik, E. Toiger, R. Hollmann ja H. Peil.

ÜENÜTO spordiklubi korraldusel jätkuvad võimlemiskursused ja naisvõimlejate rühm kaotab esineda ka Soome noorsoolliidu juubelipidustusil.

Tallinna osak. sportlasi. Teatejooksu meeskond: A. Klemmer (800), E. Lepp (400), G. Jänes (200), R. Joller (100).

Tartu osak. 10-ne aastane.

15. märtsil pühitses ÜENÜ Tartu os. oma 10-dat aastapäeva. Selleks korraldati Eesti karskusliidu ruumes, Jakobi tn. 8, aktus ühes omavahelise koosviibimisega. Osakonna tegevusest andis ülevaate nrs'. V. Asman, puudutades mitmesuguseid tegevusajajärke, mil osakond on elanud üle tegevuse tõusu- ja mõõnaaegu. Viimasel ajal on tegevus muutunud märksa elavamaks, sest käib juba ettevalmistus suvisteks juubelipidustusteks. Keskjuhatuses pooll' tervitas juubilar H. Uesson, andes edasi üh'lisi tervitusi Tallinna, Hõirila ja samal päeval asutatud Jõgeva osakondade poolt. Järgnesid tervitused Eesti Noorsoo Karskusliidu, Üliõpilaste Karskusühenduse, ÜENÜ ja ümbruskonna osakondade poolt. Kanti ette soololaule, mõned palad viiulil ja

EESTI NOORUS

vastasutatud keelpillide orkestri poolt ning lõpuks esines osak. meeskoor mõne lauluga. Järgnes tujuküllane koosviibimine ühise pildistamisega.

Jõgevale asutati ÜENÜ osakond.

Ammu tunti Jõgeval tarvidust organisatsiooni järgi, mis võimaldaks kohalistele noortele mitmekesisemat ja laiemaulatavamat tegevust, sest 1500 elanikuga alevis leidub palju energilisi noori.

Leiti, et otstarbekohasem on asutada ÜENÜ osakond, millise mõtte teostamiseks peetigi 15. märtsil s. a. hra Aliste algatusel osakonna asutamise koosolek, millest võtsid osa üle 20 agarama mõtteosalise. Koosolekut juhatas keskjuhatusel liige H. Uesson. Valiti 7-liikmeline juhatus, kes jaotasid omavahel ametid: esimees hr. Lindemann, abi hr. Alist, sekretär hr. Timusk, abi hr. Tiits, laeukur hr. Lukk, abi prl. Paju ja varahoidja prl. Orussaar. Revisjoni komisjoni valiti hr. Hoff, Penner ja Toel.

Tegevust algavad kohe spordi-, kirjanduse- ja muusikaharu. Osakonnal on juba vaadatud valmis oma ruumid ja ollakse kindlas veendumuses, et osakond tõuseb kohapääl juhtivaks organisatsiooniks.

ÜENU Vädra osakond

korraldas 8. märtsil s. a. Vädra suusapäeva, millest võttis osa üle 100 kohaliku noore.

Pääle praktiliste harjutuste oli F. Kiilaspea loeng: Suusaspord ja üleriiklised suusavõistlused Viljandis 18.—22. II s. a., mis niisama leidis elavat poolehoidu ja huviküllast tähelepanu.

Lõpupalana nrsl. F. Kiilaspea tegi lühikese ülevaate ÜENÜ ülemaalisest tegevusest, rõhutades niisuguse organisatsiooni vajadust eriti praegusel ajal, kus edenev elutempo nõuab noorte mitmekülgset ettevalmistust elule, mida noorsoole igakülgset võimaldavad tegevusharud osakondade juures, harjutades ühtlasi noori isetegevusele ja enese-arvustamisele.

Kolga-Jaani osakond

pidas oma aastakoosoleku 22. veebr. Sel puhul tehtud kokkuvõtteist selgus, et läind aasta oli osakonna elus võrdlemisi väheseid tulemusi sisaldav. Majanduslikud raskused ja tegevuseks kohaste ruumide puudumine aasta teisel poolel takistasid eriti palju tegevust. Käesoleva aasta tegevuskava koosteti siiski üsna laialdasena. Nii on ette nähtud aastapäeva (viies) pühitsemine, kaasa aitamise keskjuhatusel loterii realiseerimiseks ja turismi korraldamisel, kodu-uurimistöid, laulukoor, lavakunsti kursusi, põlumajandusliikude töörühmade loomine, kergejõustiku harjut. ja võisilusi, õpiringe, mängude- ja huviohtuid jne. jne. Kodu-uurimistöö alalt kuulutas kirjandus- ja teadusharu juba välja liigete omavahelise võistluse.

Juhatusse valiti: esimeheks Otto Ibius, abiks Eduard Kabel, sekretäriks Mihkel Simon, abiks

Linda Ibius, laeukuriks Elmar Silm. Esitus-kokku: Linda Parik ja Otto Ibius.

Koosolekul avaldati mõtteid „Eesti Noorusegi kohta ja avaldati soovi, et „E. N.“ jätaks autoreile täieiliku vabaduse kee'euenduste tarvitamiseks.

ÜENU Käru osakonnast.

ÜENÜ Käru osakonna korraldusel oli 23. veebruaril kohalikus koolimajas Vabaduspäeva mälesiamine. Ohtu õnnestus täieilult, võttes arvesse lühikest ettevalmistusaega.

Vaimustavad päevakohased kõned esitati kohaliku algkooli juhatajalt, Rakvere osakonna esitajalt ja nrsl. E. B-lt, Lauudi isamaalikke laule ja esitati rahvatantsu ettekanded osakonna rahvatantsu trupilt, mis võeti vastu suure vaimustusega, eriti just vanade inimeste poolt. Üldse on osakonna tantsutrupp võinud suure poolehoiu esinedes osakonna pidudel kui ka väljaspool.

Lõpuks oli üldine tants. Sissepääs, oli mak-suca. Ruum oli õhtuks ilustatud kuuskede, rahvusvärviliste lintide ja lippudega. Kaunis avar kooliruum oli rahvast niivõrd täis kogunenud, et vaevata leidis ruumi rahvatantsude ette-kandmiseks. E. K.

Toimetuse poolt.

Käesolevaga „Eesti Nooruse“ toimetus kuulutab välja võistluskirjutise „E. N. oruse“ lu-gijatele.

Teem „Eesti Nooruse“ poolt väljakuulud võistluskirjutisele on: „MINU KODU AASTAL 1940“ (ehk N. N. kodu a. 1940).

Sellele teemile kirjutatud tööde toimetusele saamiseks tähtpäevaks on 1. mai 1931.

„Eesti Noorus“ loodab, et tema lugejas-kond hoogsalt võtab osa võistlusest.

Võistlustustingimused.

1. Tööd peavad olema kirjutatud kaheksan-dik (viihu) lehe ühele küljele, seigesti loetava käekirjaga (s. o. viitav masinkiri).

2. Võistluskirjutiste pikkuse ülemmääraks on 250 trükirida (10—15 käsitsi kirjutatud lehekülge).

3. Tööd tulevad saata „Eesti Nooruse“ toi-metusele, (Tallinn, Lossipl. 4), mitte hiljem kui eelpool määratud tähtaeg, märgusõnaga varustatult. Töödele lisatagu juurde autori õige nimi ja aadress kinnises ümbrikus, mil-lel sama märgusõna.

4. Võistlustöid hindab toimetus ühes juu-rekoopteeritud isikutega.

5. Auhinnatud tööd avaldatakse „Eesti

6. Arvesse võttes tööde väärtust määrat-Neoruses“ ja arva'akse kõrgendatud honoraai

take nende eest I, II ja III rühind. Hindamis-komisjonile jääb õigus tarbekorral määrata jätta mõni auhind või suurendada nende arv.

7. Kõik võistlusele saadetud tööd jäävad „Eesti Nooruse“ toimetuse omanduseks.

8. Auhindamata tööde juure lisat märgu-sõnaga varustatud ümbrikud hävitatakse ava-mata.

9. Auhindadest teatame üksikasjalisemalt edaspidi.

Taluperenaine

on ainuke

kodumajanduse ja kodukultuuri ajakiri Eestis.

„Taluperenaine“ ilmub iga kuu esimesel päeval suures kaustas hulga piltide ja joonistega.

„Taluperenaine“ käsitleb küsimusi kõigilt perenaise kutsealadelt, nagu: kodu sisseead, kodu kaunistamine ja korrashoid, aiatöö (keedu- puuvilja- ja iluaias), toitus (toitude valmistamine, toitainete alahoid, lauakatmine, toiduretseptid jne.) lastekasvatus, kodulinnukasvatus, laste-, naiste- ja üldtervishoid, kosmeetika, kehakultuur, seltskondlikud kombed ja mängud, jutud jne.

Käsitööosa: moed, mustrid tikkimiseks ja telgedel kudumiseks, riideproovid, värvitrukis mustrid jne.

„Taluperenaisel“ on ka asas: löike- ja mustrileht ning „Laste maailm“.

„Taluperenaise“
tellimishind: aastaks 4 krooni, pooleaastaks 2 krooni 25 senti, veerandaastaks 1 kr. 15 senti ja üksiknumber 40 s.

„Taluperenaist“ tellida on kõige lihtsam, kindlam ja kiirem Teile lähemast postiasutisest.

„Taluperenaist“ võib tellida ka otse talitusest, saates viimasele tähtitud kirjas oma aadress ja tellimise hind.

Nõudke hinnata proovinumbreid.

**TALITUS JA TOIMETUS,
Tartus, Suurturg 8.**

Vastutav ja tegev toimetaja Linda Laarman. Väljaandja Ülemaalse Eesti Noorsoo Ühenduse Keskjuhatus
Toimetus: Eduard Riisman, August Meikop ja Otto Ibius.

Hind 20 senti.

ESTOTRÜKK TALLINN S. KARJA 8